

15

Kielikeskus uutisia n:o 1

23. 8. 1973

"ARE YOU SURE HE'S LISTENING TO A LANGUAGE RECORD?"

KORKEAKOULUJEN KIELISTUDIO-OPETUKSEN KEHITTÄMISPROJEKTI
KORKEAKOULUJEN KIELTENOPETUSPALVELUN SUUNNITTELUPROJEKTI

KORKEAKOULUJEN KIELISTUDIO-OPETUKSEN
KEHITTÄMISPROJEKTI

Kuluneen kesän aikana aloitti Jyväskylän yliopistossa toimintansa Korkeakoulujen kielistudio-opetuksen kehittämisprojekti. (Tekstissä käytetään nimitystä kielistudioprojekti.) Yksikkö toimii Opetusministeriön tarkoitukseen myöntämin varoin. Projektin johtajana toimii FM Pirkko Lindqvist, amanuenssina HuK Eija Rousu, kanslistina dipl. kirjeenvaihtaja Helena Kauppinen.

Ensimmäisen aloitteen kielistudiokeskuksen perustamiseksi teki Korkeakoulujen kielistudio-opetusta suunnitteleva toimikunta (nyk. työryhmä) puheenjohtajana professori Erik Erämetsän johdolla v. 1970. Varsin kirjaviien syntyvaiheiden jälkeen on nyt toimintansa aloittanut kielistudioprojekti näiden ehdotusten suoranaista jatkoa.

Kielistudioprojekti toimii tämän vuoden loppuun asti. Ensi vuoden toiminnasta ilmoitetaan heti, kun tiedot ensi vuoden budjetista ovat käytettävissä.

Kielistudio-opetuksen kehittämisprojektin
tehtävät

Kielistudioprojektin tehtävänä on yhteistyössä korkeakoulujen kielenopetuspalvelun suunnitteluprojektin kanssa

- laatia suunnitelmia korkeakoulujen kielistudio-opetuksen kehittämiseksi
- koordinoida korkeakoulutasoisten oppilaitosten itsenäistä ohjelmatuotantoa
- laatia yhteinen kielistudio-ohjelmien luokitus- ja kortistointijärjestelmä, kerätä tiedot oppilaitosten ohjelmista keskuskortistoonsa sekä välittää tietoja eri oppilaitoksissa olevista ohjelmista.
- järjestää, ohjata ja suorittaa ohjelmien kokeilua ja arviointeja
- toimia kielistudio-opetusta käsittelevän Informaation välittäjänä.

Erityisesti projektin tulee suorittaa valtakunnallisen kielikeskuksen toiminnan aloittamiseksi tarpeelliseksi katsottavia valmisteluja.

Monet tehtävistään projekti perii Korkeakoulujen kielistudio-opetusta suunnittelevalta työryhmältä (Tekstissä käytetään nimitystä kielistudiotyöryhmä.) Kielistudiotyöryhmä on pannut alulle mm. kielistudio-ohjelmien tuotannon, teettänyt julkaisun "Ohjeita kielistudio-ohjelmien laadinnasta", julkaisut mietinnön AII/1971 "Ohjeita kielistudioitten suunnittelusta, mitoituksesta ja käytöstä" suomeksi ja englanniksi, asettanut Korkeakoulujen kieltenopetuksen tavoitekuvausjärjestelmän kehittämissryhmän sekä tehnyt viimeksi aloitteen Korkeakoulujen kielistudio-opetusta käsittelevien neuvottelupäivien järjestämiseksi Tampereen yliopistossa 7.-9.9.-73.

Projekti kokee kyntää jokaista sarkaa eteenpäin.

"VÄLIAIKAINEN JULKAISUSARJA"

Projektin jakelemassa "Väliaikaisessa julkaisusarjassa" ilmestyi ensimmäisenä numerona elokuun alussa Opetusministeriön asettaman työryhmän Rolf Klemmt - Paul Kostera - Walter Lohfert - Teuvo Piippo julkaisu "Sprachlaborprogramme für den Deutschunterricht auf Hochschulebene - die Programme und ihr Entstehungsprozess". Julkaisu on lähetetty korkeakoulujen kielistudioille ja saksan kielen laitoksille ilmaiseksi ~~kaikuna~~ kyseisen ohjelmaryhmän ~~antekemien~~ ohjelmien kanssa. Lisäkappaleita voi tilata kielistudio projektin osoitteelta.

Suunnitelmien mukaan julkaistaan samassa sarjassa syksyn kuluessa työryhmän Roland Freihoff - Sauli Takala laatima "Kieltenopetuksen tavoitekuvausjärjestelmän kehittäminen: Eräs sosiolingvistinen taksonomia sovellutusehdotuksineen". Rehtori Freihoff pitää alustuksen asiasta Tampereen neuvottelupäivien aikana.

Samaan sarjaan saataa myös kielten opetuksen esimieheitä Oja Berggreniltä "Ääninauhamateriaalin luokitusysteemi", johon projekti tekee parhaillaan eräitä muutos- ja lisäysehdotuksia.

Mikäli korkeakouluissa tehdään kielten opetukseen kohdistuvaa tutkimusta, jonka tulosten julkaiseminen korkeakoulujen omissa sarjoissa ei syystä tai toisesta onnistu, voidaan tällainen materiaali julkaista "Väliaikaisessa julkaisusarjassa", joka toivon mukaan saa tulevaisuudessa vakinaiset puitteet. Otamme mielellämme vastaan tiedot tällaisesta julkaisutarpeesta.

Muistin virkistämiseksi mainittakoon, että vuonna 1971 julkaisi Opetusministeriön asettama työryhmä Oja Berggren - Colin Black - Marita Gustafsson - Pirkko Lindqvist - Teuvo Piippo "Ohjeita kielistudio-ohjelmien laadinnasta", joka

julkaistiin Jyväskylän kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen julkaisusarjassa n:o 82/1971. Julkaisusta on otettu uusi painos ja sitä voi tilata edelleen osoitteella KTL, Jyväskylän yliopisto, 40100 Jyväskylä 10.

"KIELIKESKUSMATERIAALIA"

Sarjasta on ilmestynyt n:o 1/1973 "Sprachlaborprogramme für den Deutschunterricht auf Hochschuleben - Tonbandmanuskripte und Begleitmaterial". Se sisältää Opetusministeriön asettaman saksan kielen kielistudiotyöryhmän Klemmt - Kostera - Lohfert - Piippo tekemien ohjelmien (20 kpl) käsikirjoitukset ja ohjelmateriaalin. Jokaisen korkeakoulun kielistudiolle ja saksan kielen laitokselle on lähetetty yksi kappale kyseistä julkaisua.

Materiaali on kierrekansioissa, jotta myöhemmin tehtävät korjaukset voitaisiin suorittaa helposti. Nämä ohjelmathan olivat viime vuoden aikana koekäytössä eri korkeakouluissa ja saatujen ehdotusten pohjalta niitä parannettiin kuluneen kevään aikana. Jyväskylän neuvottelupäivien aikana tullaan keskustelemaan tätä ohjelmapakettia koskevista jatkotoimenpiteistä.

Näytteeksi lähetetyt kierrekansio ja näyttenauha on tarkoitettu laitoksille jääviksi tietolähteiksi, joiden pohjalta voi tehdä ohjelmatilaukset joko puhelimitse tai kirjeitse kielistudioprojektin osoitteella. Kielistudiot voivat tilata ohjelmat veloituksetta kopiointia varten. Tilattujen ohjelmien mukaan lähetetään yksi kappale kyseisen ohjelman käsikirjoitusta ja ohjelmateriaalia. Tämän kirjallisen materiaalin tilaaja saa pitää korvauksetta, mutta ääninauha tulee palauttaa viikon kuluessa projektille.

Pyydämme kielistudioita ja kielten laitoksia palauttamaan saksan ja ruotsin kielen kielistudio-ohjelmien ensiversiot kielistudioprojektille.

Kielikeskusmateriaalia n:o 2/1973 sisältää Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksessa, Jyväskylän yliopistossa valmistuneen lähinnä korkeakouluille tarkoitetun oppimateriaalipaketin, jota voidaan käyttää esim. pro exercitio- tms. kursseilla. Oppimateriaalin tavoitteena on antaa sellainen, lähinnä käyttäytymis- ja yhteiskuntatieteellisten alojen helpohkon yleistieteellisen tekstin lukemistaito, että opiskelija pystyisi ymmärtämään approbatur- ja cum laude- tasoista teksteistä 90-prosenttisesti sen, mistä hän saisi selvää vastaavasta suomenkielisestä tekstistä ja pystyisi lukemaan tällaista tekstiä vähintään 50 sanaa minuutissa. Kurssi edellyttää opetusta noin 50 tuntia ja vähintään lukion lyhyen englannin oppimäärän suorittaneelta, aikaisemmista taidoista riippuen, 0-70 tuntia.

Oppimateriaali on syntynyt Opetusministeriön rahoittaman ja Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen suorittaman opetuskokeilun yhteydessä. Materiaalia on kehitelty ja kokeiltu kahden vuoden ajan ja hyvin tuloksin. Nyt valmistuva materiaali sisältää seuraavat niteet: Reading Comprehension Exercises, Structures, Affixes sekä Wordlists. Lisäksi opettajat voivat tilata opettajan opasta, Teacher's Book and Quizes ja kielikokeiden järjestäjät kielikokeita ja diagnostisia kokeita. Materiaali käsittää yhteensä noin 650 sivua, mutta hinta pyritään pitämään kohtuullisena, jakelukustannuksista riippuen 10-15 markan välillä.

Syksyn kursseja varten materiaalia voi tiedustella Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksesta, osoite Seminaarinkatu 15, 40100 Jyväskylä 10.

MUU OHJELMATUOTANTO

Valtion opetuselokuvatoimikunta myy Oy Yleisradio Ab:n kouluohjelmien (myös kieliohjelmien), ylioppilastutkintolautakunnan ja kouluhallituksen teettämien ohjelmien äänitteitä. Toimikunnan ääninauhaluettelo 1/73 ilmestyi toukokuussa. ja filmiluettelo on valmisteilla. Toimikunta lainaa opetusfilmejä, joita sillä on tällä hetkellä n. 800 Moniste "Valtion opetuselokuvatoimikunnan palvelumuodot" sisältää tarkempia tietoja, osoite Bulevardi 17 A II, Helsinki 12.

Ammattikasvatushallitus on teettänyt kauppaoppilaitosten käyttöön yht. n. 60 ohjelmaa englannin, ruotsin ja saksan kielen opetukseen. Pari korkeakoulua on jo anonut ja saanut luvan ylitarkastaja Hilikka Leinolta Ammattikasvatushallituksesta ohjelmien ostamiseksi. Tätä menettelyä tulisi noudattaa edelleen.

Kuluvan syksyn aikana ryhtyy projekti keräämään kielistudioilta tietoja niistä kustantamojen myymistä ohjelmista, joita korkeakoulut ovat voineet käyttää opetuksessaan. Palaamme myöhemmin tähän tehtävään.

Kuluneiden vuosien aikana ovat korkeakoulujen laitokset lunastaneet käyttöönsä opettajien tekemiä ohjelmia. Korvaukset ovat useimmiten olleet niin pieniä, että opettajat ovat myyneet laitoksille vain ohjelmien käyttöoikeuden, eivätkä tekijänoikeuksia. Vaikka tekijänoikeutta koskevat kysymykset ovat edelleen näiltä osin epäselviä, ei tätäkään ohjelmalähdettä saisi jättää käyttämättä, niin kauan kuin ohjelmien suurtuotanto ei kata ohjelmatarvetta. Pyytäisimmekin siksi kielistudioitten hoitajia ja amanuensseja keräämään tiedot sellaisista ohjelmista, joilla he arvelevat olevan käyttöä muissakin korkeakouluissa. Tämän vuoden puolella ohjelmia tuskin pystytään ostamaan yleiseen käyttöön, mutta

alustava työ olisi silti hyvä suorittaa arvioiden tekemiseksi. Toivomme opettajien suhtautuvan asiaan myönteisesti.

Korkeakouluissa tehtyjen ohjelmien vaihto tulee tietysti myös kysymykseen. Koska tämä työmuoto vaatii erityistä joustavuutta kaikilta osapuolilta, pyrkii projekti ainakin aluksi vain järjestämään tilaisuuksia, joissa opettajat voisivat omasta aloitteestaan sopia ohjelmavaihtosta. Myöhemmin ehkä päästään järjestettyyn ohjelmavaihtoon. Projekti toimii kyllä mielihyvin välittäjänä, mikäli sille tarjotaan materiaalia vaihtoa varten.

ALKUSYKSYSTÄ PIDETTÄVÄT NEUVOTTELUPÄIVÄT TAMPEREELLA
JA JYVÄSKYLÄSSÄ

Kielistudiotyöryhmän aloitteesta järjestetään kielistudio-opetusta käsittelevät neuvottelupäivät Tampereen yliopistossa 7.-9.9.-73. Päivät on tarkoitettu lähinnä kielistudioitten esimiehille, hoitajille ja amanuensseille, kielten opettajille sekä kop - yksikköjen edustajille. Neuvottelupäivien keskeiset teemat ovat

- kielten opetuksen tavoitteet korkeakouluissa
- kielistudio-opetuksen integrointi muuhun opetukseen
- korkeakoulujen kieltenopetuksen valtakunnallinen suunnittelu.

Päivien pääluennoitsija on prof. Eric Bauer, Erlangenin yliopiston kielikeskuksen johtaja. Käytännön sektoria edustaa samasta paikasta Akademischer Oberrat Klaus Wilpert.

11.-12.9. neuvotellaan Jyväskylän yliopistossa saksan kielen kielistudio-ohjelmatuotannon jatkosta. Korkeakoulujen edustajilta odotetaan ehdotuksia sekä keskitettyä että korkeakoulukohtaista ohjelmatuotantoa varten. Herrat Bauer ja Wilpert ovat päivillä mukana asiantuntijoina. Tämän tekee mahdolliseksi Goethe-Institutin antama taloudellinen tuki.

Järjestelytoimista vastaa kielistudioprojekti. Tervetuloa!

KORKEAKOULUJEN KIELTENOPETUSPALVELUN SUUNNITTELU-
PROJEKTI

Opetusministeriö myönsi Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden tutkimuslaitokselle 3.7.1973 määrärahan käytettäväksi korkeakoulujen kieltenopetuspalvelun suunnitteluryhmän työskentelyä varten. Aloitettu projekti jatkaa osaltaan sitä kielten opetuksen kehittämistyötä, johon kuuluvat mm. professori Enkvistin mietintö kielipalveluopetuksesta, professori Erämetsän johtaman kielistudiotoimikunnan mietintö, englannin kielisen tieteellisen tekstin ymmärtämisen opetuskokeilu Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksessa sekä sitä valvovan työryhmän mietintö Korkeakoulujen kieltenopetuspalvelun kehittäminen (OpM korkeakoulu- ja tiedeosaston ja julkaisusarja no 1). Tässä mietinnössä on hahmoteltu ne suuntaviivat, joiden mukaan pyritään kehittämään muille kuin varsinaisille kielten opiskelijoille tarkoitettua kieltenopetuspalvelua.

Kieltenopetuspalvelua suunnittelevan projektiryhmän tehtävänä on yhteistyössä kielistudio-opetuksen kehittämisprojektin kanssa laatia esitys korkeakoulukohdaisiksi kop-suunnitteluhjeiksi, tehdä valtakunnallisen kieltenopetuspalvelukeskuksen toiminnan aloittamiseen edellyttämät valmistelut ja suorittaa muillakin tarkoituksen mukaisilta osin mainitussa kop-mietinnössä kuvattuja tehtäviä. Keskeiseksi tehtäväksi suunnitteluryhmän työssä muodostuu valtakunnallisen kop-keskuksen, (tai yhdistettynä suunniteltuun kielistudiokeskukseen) kielikeskuksen toiminnan valmistelu. Mainitun kop-mietinnön mukaan kielikeskuksen toiminta olisi pyrittävä aloittamaan jo 1974 ja saamaan täyteen laajuuteensa 1976-77 ja koko kop-organisaation tulisi toimia täydessä laajuudessaan 1981. Kielikeskuksen nopean kehittämisen tarve johtuu sen tehtävistä, joihin kuuluu kielten opetuksen valtakunnallisten tehtävien hoitaminen ja kop-organisaation toiminnan kehittäminen. Suunnitteluryhmän tehtävänä on laatia yksityiskohtainen esitys kielikeskuksen toteuttamisaikataulusta, organisaatiosta, viroista ja resurssitarpeesta. Sen vuoksi tarkoituksena on myös perehtyä vastaavan opetuksen järjestelyihin ja kielikeskusten organisaatioon erityisesti sellaisissa maissa, joissa kielenopetuksen tarve muistuttaa Suomen tilannetta. Toisena edelliseen liittyvänä tehtävänä on yksityisiä korkeakouluja koskevan suunnittelun edistäminen. Paikallisista, korkeakoulukohtaisista kielten opetuspalvelun kehittämissuunnitelmista Opetusministeriö on pyytänyt tiedot syyskuun loppuun mennessä. Suunnitteluryhmä tekee yhteenvetoja kehityssuunnitelmista ja niiden kustannuksista sekä hankkii tarvittaessa lisäselvityksiä valtakunnallisen kehittämissuunnitelman ja täsmennettyjen suunnitelmien tuottamiseksi.

Lisäksi selvitetään jo olemassa olevan kieltenopetuspalvelun laajuus, käytetyt resurssit ja määritetyt kielitaitovaatimukset. Muina projektin ajankohtaisina tehtävinä voidaan mainita osallistuminen Kuopion korkeakoulun kop- suunnitelman laatimiseen ja englannin kielen opetuskokeilun materiaalin jatkokokeilujen seuraaminen, sekä opetuksen ja kurssin tuottamisen tavoitteen määrittämisyjärjestelmän selvittely.

VARIÄ

Nordisk Inlärningsstudio -kurssin aikana Jyväskylässä viime heinäkuussa taisi Åke Andersson kertoa seuraavan: "Två män, en norrman och en finne, Pekka Toivonen, sitter i -30° C och plikar. Norrmannen undrar, varför Pekka inte har sin röda mössa på sig, såsom han vanligen har. Norrmannen frågar: 'Varför har Du inte Din röda mössa på dig, Pekka?' Pekka svarar: 'Senaste vinter var jag här ute med Tor och plikade. Då frågade han: 'Vill Du ha brännvin? Och jag hörde inte.'"

+ + + + +

Tampereella tavataan!

+ + + + +

"KIELIKESKUSUUTISIA" - UUSI VÄLITTÄJÄ

"Kielikeskusuutisia" ilmestyy nyt ensimmäisen kerran, Sen seuraava numero ilmestyy tarpeen vaatiessa. Uutiset ovat tällä kertaa melko yksipuoliset; lukijan osuus tiedon välityksessä puuttuu kokonaan. Toivomme Teidän käyttävän tulevaisuudessa "Kielikeskusuutisia" foorumina, joka nykyisessä muodossaan, monisteena, saavuttaa lukijansa nopeasti. Tämänkertaiset asiat on esitetty varsin lyhyessä muodossa, koska niistä on esimerkiksi ohjelmajakelun ja neuvottelupäivien kutsujen yhteydessä kerrottu laajemmin.

Kielistudiotoimikunnan mietinnön suosituksen mukaisesti tulemme käyttämään kielistudioiden hoitajia informaation välittäjinä projektin ja korkeakoulujen välillä. Valitettavasti tällaisia henkilöitä ei ole edes kaikissa suurimmissa kielistudioissa, joten amanuenssien työtaakka tulee lisääntymään. Kop -opetuksen

yhdysmiesten löytäminen on vielä visaisempi tehtävä. Koetamme kuitenkin jäljittää heidätkin. Sulkeudumme kaikkien kyseisten henkilöiden suosioon.

"Kielikeskusuutisten" toimittamisesta ja jakelusta huolehtii tällä hetkellä kielistudioprojekti. Se lähettää nyt uutisia korkeakoulu-
hin niiden koosta riippuen useamman kappaleen kielistudioihin ja kop-
ialtoksille tai vastaaville edelleen jakelua varten. Korkeakoulujen
sisäinen posti vienee monisteen kielistudioiden kautta mm. kaikkiin
kielten laitoksiin, kasvatustieteiden, fonetiikan ja yleisen kie-
litiiteen laitoksille.

Vastaava toimittaja / Managing Editor: Pirkko Lindqvist

Toimituskunta / Editorial Staff:

Heikki Kokkonen
Timo Sikanen
Eija Rousu
Liisa Ruuska
Helena Kauppinen

Osoite / Address:

Kielikeskus / Language Centre
Jyväskylän yliopisto / University of Jyväskylä
SF-40100 JYVÄSKYLÄ 10
Finland

Puh. / Tel. 941-10920/242 Lindqvist, Rousu
/466 Kokkonen, Sikanen, Ruuska, Kauppinen